

Β. ΧΕΙΡΑΦΕΤΗΣΗ ΚΑΙ
ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ
(1844 – 1880)

B3. Η «νέα γενιά»

1η §

**ΣΥΝΘΗΚΕΣ
ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ**

**ΛΟΓΟΙ
ΑΠΟΣΤΑΣΙΟΠΟΙΗΣΗΣ
ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΛΙΑ
ΚΟΜΜΑΤΑ**

Η παρακμή των ξενικών κομμάτων **συμπίπτει με την ανάδειξη μιας νέας γενιάς ανθρώπων με εντελώς διαφορετική νοοτροπία και καταβολές.** Οι ηγετικές προσωπικότητες των ξενικών κομμάτων είχαν βιώσει την Επανάσταση και η νοοτροπία τους, τα ιδανικά τους, οι απόψεις τους είχαν διαμορφωθεί στην προεπαναστατική περίοδο. **Για την αμέσως επόμενη γενιά, η Επανάσταση ανήκε στην ιστορία.** Η γενιά αυτή **βίωνε ραγδαίες αλλαγές λόγω των συχνών πολιτικών μεταβολών** και της οικονομικής και τεχνικής ανάπτυξης, που ακολουθούσαν πρωτόγνωρους ρυθμούς. **Η οικονομική και κοινωνική μεταβολή είχαν ως συνέπεια την εκ θεμελίων μεταβολή της αντίληψης για τη ζωή.** Οι άνθρωποι σταμάτησαν να ζουν όπως οι πρόγονοι τους. Αυξήθηκε ο αστικός πληθυσμός, ο οποίος βρισκόταν πιο κοντά στα κέντρα λήψης αποφάσεων και είχε μεγαλύτερη δυνατότητα ενημέρωσης για τις εξελίξεις.

B3. Η «νέα γενιά»

1η §

**ΣΥΝΘΗΚΕΣ
ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ**

**ΛΟΓΟΙ
ΑΠΟΣΤΑΣΙΟΠΟΙΗΣΗ
Σ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΛΙΑ
ΚΟΜΜΑΤΑ**

Εντυπωσιακή ήταν επίσης και η μείωση των αναλφάβητων στον **ανδρικό πληθυσμό**. Η σχετικά γρήγορη διάδοση της παιδείας αύξησε τις κοινωνικές εντάσεις. Οι απαιτήσεις των ανθρώπων αυξήθηκαν. Ακόμη και οι ημιμαθείς άρχισαν να επικρίνουν τις δυσλειτουργίες του κράτους και την καθυστέρηση σε σχέση με τις χώρες της Δύσης, **ενώ εντάθηκε η επιθυμία για συμμετοχή στα πολιτικά πράγματα**. Η νέα γενιά δεν είχε τις εμπειρίες της προηγούμενης (τουρκοκρατία, επανάσταση, αντιβασιλεία, βοήθεια των Δυνάμεων σε κρίσιμες στιγμές) και **αποστασιοποιήθηκε από τις αντιπαραθέσεις που κυριαρχούσαν στην προηγούμενη γενιά και από τα κόμματα που τις εξέφραζαν**.

B3. Η «νέα γενιά»

1η §

**ΣΥΝΘΗΚΕΣ
ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ**

**ΛΟΓΟΙ
ΑΠΟΣΤΑΣΙΟΠΟΙΗΣΗ
Σ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΛΙΑ
ΚΟΜΜΑΤΑ**

1. παρακμή των ξενικών κομμάτων
2. διαφορετική νοοτροπία-καταβολές της νέας γενιάς ③
3. η επανάσταση ανήκε στην ιστορία
4. ραγδαίες αλλαγές (πολιτικές μεταβολές, οικονομική, τεχνική ανάπτυξη)
5. μεταβολή αντίληψης για τη ζωή (αλλαγή τρόπου ζωής)
6. αύξηση αστικού πληθυσμού (δυνατότητα ενημέρωσης)
7. μείωση των αναλφαβήτων στον ανδρικό πληθυσμό ①
8. διάδοση της παιδείας και αύξηση κοινωνικών εντάσεων
9. αύξηση απαιτήσεων ⇒ επίκριση των δυσλειτουργιών του κράτους/επιθυμία συμμετοχής στα πολιτικά πράγματα
10. διαφορετικές εμπειρίες από την προηγούμενη γενιά
11. αποστασιοποίηση της νέας γενιάς από τις αντιπαραθέσεις της προηγούμενης

B3. Η «νέα γενιά»

**2η §
ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ
1862**

**Λόγοι
εκδήλωσης**

Η νέα γενιά ασκούσε έντονη κριτική στους παλαιότερους και φρονούσε ότι το συνταγματικό πολίτευμα δεν μπορούσε να αναπτυχθεί, καθώς το εμπόδιζαν η Αυλή και ο ίδιος ο βασιλιάς, τον οποίο θεωρούσε πολιτικά ατάλαντο. Περί τα τέλη της δεκαετίας του 1850 έγινε φανερή μια συνολική δυσαρέσκεια μεγάλων τμημάτων του πληθυσμού λόγω της οικονομικής δυσπραγίας και της δυσλειτουργίας του πολιτικού συστήματος και συγκροτήθηκαν αντιπολιτευτικοί όμιλοι με εκσυγχρονιστικά κατά κύριο λόγο αιτήματα: ελεύθερες εκλογές, φορολογική μεταρρύθμιση με στόχο την ελάφρυνση των αγροτών, κρατικές επενδύσεις σε έργα υποδομής, ίδρυση αγροτικών τραπεζών, απλούστερη διοίκηση. Τα αιτήματα αυτά εξέφρασε σε μεγάλο βαθμό με την πολιτική του δράση ο Αλέξανδρος Κουμουνδούρος.

B3. Η «νέα γενιά»

**2η §
ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ
1862**

**Λόγοι
εκδήλωσης**

ΛΟΓΟΙ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΤΙΚΩΝ ΟΜΙΛΩΝ

- το συνταγματικό πολίτευμα δεν μπορούσε να αναπτυχθεί (εμπόδιο η Αυλή – ο βασιλιάς) ④
- δυσaréσκεια πληθυσμού λόγω της οικονομικής δυσπραγίας και δυσλειτουργίας του πολιτικού συστήματος

B3. Η «νέα γενιά»

2η § ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ 1862

Αιτήματα

Περί τα τέλη της δεκαετίας του 1850 έγινε φανερή μια συνολική δυσaréσκεια μεγάλων τμημάτων του πληθυσμού λόγω της οικονομικής δυσπραγίας και της δυσλειτουργίας του πολιτικού συστήματος και **συγκροτήθηκαν αντιπολιτευτικοί όμιλοι με εκσυγχρονιστικά κατά κύριο λόγο αιτήματα:** ελεύθερες εκλογές, φορολογική μεταρρύθμιση με στόχο την ελάφρυνση των αγροτών, κρατικές επενδύσεις σε έργα υποδομής, ίδρυση αγροτικών τραπεζών, απλούστερη διοίκηση. Τα αιτήματα αυτά εξέφρασε σε μεγάλο βαθμό με την πολιτική του δράση ο Αλέξανδρος Κουμουνδούρος.

B3. Η «νέα γενιά»

**2η §
ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ
1862**

Αιτήματα

ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΤΙΚΩΝ ΟΜΙΛΩΝ

- ελεύθερες εκλογές
- φορολογική μεταρρύθμιση για την ελάφρυνση των αγροτών
- κρατικές επενδύσεις σε έργα υποδομής
- ίδρυση αγροτικών τραπεζών
- απλούστευση διοίκησης ②

**ΕΚΦΡΑΣΤΗΣ ⇒ Αλέξανδρος Κουμουνδούρος
⑤**

«μείωση των αναλφάβητων στον ανδρικό πληθυσμό»: Η εκπαίδευση των γυναικών προβλεπόταν από σχετικό νόμο που είχε ψηφιστεί το 1834. Ωστόσο, ήταν πολύ μεγαλύτερος ο αριθμός των αγοριών που πήγαιναν σχολείο από τα κορίτσια για λόγους που έχουν σχέση με τη δομή της ελληνικής κοινωνίας.

«απλούστερη διοίκηση»: Κατά την περίοδο βασιλείας του Όθωνα επικράτησε ένα αυστηρά γραφειοκρατικό σύστημα. Στόχος του ήταν ο έλεγχος του κράτους από τους Βαυαρούς, που ελάχιστη εμπιστοσύνη είχαν στους Έλληνες.

Η παλαιά γενιά πολιτικών, όπως ο Ι. Κωλέττης και ο Αλ. Μαυροκορδάτος, Δεν ενδιαφερόταν παρά για την κομματική και προσωπική τους επικράτηση, υιοθετώντας πελατειακές πολιτικές πρακτικές και συγκρουόμενοι ή συνεργαζόμενοι με το βασιλιά. Οι γερασμένες αυτές πρακτικές χρειαζόνταν ανανέωση, καθώς ο κόσμος προχωρούσε μπροστά και η Ελλάδα δεν μπορούσε να ακολουθήσει.

Μετά το Σύνταγμα του 1844, η λειτουργία του Κοινοβουλευτισμού μόνο ομαλή δεν μπορεί να χαρακτηριστεί. Ο Όθωνας εκμεταλλεύτηκε τις διατάξεις του συντάγματος που όριζαν ότι η εκτελεστική Εξουσία ασκείται από το βασιλιά, μέσω υπουργών τους οποίους διορίζει και παύει κατά βούληση χωρίς την προηγούμενη έγκριση της βουλής. Αποτέλεσμα της πολιτικής αυτής υπήρξαν οι λεγόμενες **αυλικές κυβερνήσεις**. Οι βασιλικές παρεμβάσεις στο σχηματισμό κυβέρνησης, αποτέλεσαν σημείο ρήξης στις σχέσεις του παλατιού με τα κόμματα, ιδιαίτερα από τα μέσα της δεκαετίας του 1850, οπότε και αναδεικνύεται μια νέα γενιά πολιτικών **με διαφορετική πολιτική παιδεία και συμπεριφορά**. Η ρήξη αυτή κορυφώθηκε με την Επανάσταση του Οκτωβρίου του 1862, η οποία οδήγησε στην έξωση του Όθωνα και στην ενθρόνιση του Γεωργίου Α'. Η αλλαγή αυτή συνοδεύθηκε από νέα πολιτειακή μεταβολή καθώς και από καινούριο σύνταγμα.

Ο Αλ. Κουμουνδούρος είναι ο βασικός πρωταγωνιστής στην πολιτική ζωή της χώρας έως τις αρχές της δεκαετίας του 1880 και μαζί με το Χ. Τρικούπη θεωρούνται από τους πρώτους πολιτικούς στο ελληνικό κράτος που ενστερνίζονταν ουσιαστικά τις αρχές του κοινοβουλευτισμού.

Η επανάσταση εκδηλώθηκε στην Πελοπόννησο, Στερεά και, τελικά, τη νύχτα της 10ης προς 11η Οκτωβρίου και στην Αθήνα, όπου επικράτησε με χαρακτηριστική ευκολία. Το πρωί της 11ης Οκτωβρίου οι επαναστάτες διακήρυξαν την κατάργηση της βασιλείας του Όθωνα και τη συγκρότηση προσωρινής κυβέρνησης με επικεφαλής τους **Δημήτριο Βούλγαρη, Κωνσταντίνου Κανάρη και Μπενιζέλου Ρούφο**. Την επομένη το βασιλικό ζεύγος επιβιβάστηκε στο βρετανικό ατμόπλοιο *Σκύλλα* και εγκατέλειψε οριστικά τη χώρα

B3. Η «νέα γενιά»

2η § ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ 1862

Επανάσταση Φεβρ. 1862

Το Φεβρουάριο του 1862 η δυσaréσκεια κατέληξε σε επανάσταση, με αίτημα την απομάκρυνση του βασιλιά.

Στην επανάσταση συμμετείχαν κατά κύριο λόγο αξιωματικοί, άνεργοι απόφοιτοι πανεπιστημίου που δεν ήθελαν να εργαστούν στους κλάδους της αγροτικής και βιοτεχνικής παραγωγής και αισθάνονταν κοινωνικά αδικημένοι. Συμμετείχαν ακόμη και πολλά άτομα ανώτερων κοινωνικών στρωμάτων, τα οποία ζητούσαν ευκαιρίες για ενεργότερη συμμετοχή στα πολιτικά πράγματα. **Στις 12 Οκτωβρίου 1862**

ο Όθων αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τη χώρα.

B3. Η «νέα γενιά»

2η § ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ 1862

Επανάσταση Φεβρ. 1862

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ: ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1862 ⑥

ΑΙΤΗΜΑ: Απομάκρυνση βασιλιά

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ

- αξιωματικοί
- άνεργοι απόφοιτοι πανεπιστημίου (δεν ήθελαν να εργαστούν σε αγροτική και βιοτεχνική παραγωγή/αισθάνονταν κοινωνικά αδικημένοι)
- άτομα ανώτερων κοινωνικών τάξεων (απαιτούσαν ενεργότερη συμμετοχή)

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ:

- αποχώρηση Όθωνα (12 Οκτ. 1862)
- προκήρυξη εκλογών (Νοεμ. 1862)

Σωστό - Λάθος

1. Ένας από τους παράγοντες που καθόρισε τη «νέα γενιά» ήταν η μείωση του αναλφαριθμητισμού.	
2. Κύριο γνώρισμα της «νέας γενιάς» ήταν η επιθυμία συμμετοχής στα πολιτικά πράγματα.	
3. Η «νέα γενιά» εντάχθηκε στα υπάρχοντα πολιτικά κόμματα και εκφράστηκε μέσα από αυτά (ΠΑΝΕΛ. 2001)	
4. Ένα από τα αιτήματα των «αντιπολιτευτικών ομίλων» στα τέλη της δεκαετίας του 1850 ήταν η ίδρυση αγροτικών τραπεζών.	
5. Κύριος εκφραστής των εκσυγχρονιστικών αιτημάτων που διατυπώθηκαν στα τέλη της δεκαετίας του 1850 ήταν ο Αλέξανδρος Κουμουνδούρος.	
6. Η αύξηση του πληθυσμού της υπαίθρου υπήρξε παράγοντας διαμόρφωσης της νέας γενιάς	
7. Οι αντιπολιτευτικοί όμιλοι απαίτησαν απλοποίηση της διοίκησης	
8. Αίτημα της επανάστασης ήταν η ίδρυση αγροτικών τραπεζών	
9. Στην επανάσταση εναντιώθηκαν μέλη των ανώτερων τάξεων	
10. Στις 12 Οκτ. 1862 ο Όθων προχώρησε σε εκλογές	

Επεξεργασία πηγών

Αφού μελετήσετε το ακόλουθο κείμενο και αξιοποιώντας τις ιστορικές γνώσεις σας, να παρουσιάσετε τους παράγοντες και τις συνθήκες που οδήγησαν στην έξωση του Όθωνα το 1862.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ο Όθων, δεχθείς άκων την εγκαθίδρυσιν συνταγματικού πολιτεύματος δεν είχε την διάθεσιν της πιστής εφαρμογής αυτού. Ευθύς εξ αρχής, παραβιάζων το πνεύμα του Συντάγματος, ανεμίχθη εις έργα διοικητικά, επεμβαίνων εις τας βουλευτικές εκλογάς και προσπαθών εκδήλως να συγκεντρώση εις χείρας του περισσοτέραν εξουσίαν. Προ δε της αντιστάσεως, την οποίαν εύρισκε δεν εδίστασεν, ως είναι ευνόητον, να λάβη μέτρα πιεστικά κατά της ελευθερίας του τύπου και της ανεξαρτησίας των συνειδησεων, τούθ' όπερ εξήπτεν ακόμη περισσότερο την κατ' αυτού αντιπολίτευσιν και προητοίμαζε την πτώσιν του.

«Ο βασιλεύς», όπως γράφει ο Ν. Δραγούμης, έρρεπε φύσει «προς το σύστημα της συγκεντρώσεως», πολιτικοί δε, όπως ο Κωλέττης, «τελειοποίησαντες αυτό, και τον Όθωνα ενεθάρρυναν εις αυστηροτέραν εφαρμογήν και αυτοί εφήρμοσαν απηνεστερον...». Η καταστολή της ελευθερίας των δημοκρατικών Αρχών, η καταδίωξις του τύπου, η επέμβασις εις τας εκλογάς τας τε βουλευτικάς και τας των δήμων, η αποβολή πάντων των οπωσούν ανεξάρτητον εχόντων το φρόνημα δημοσίων λειτουργών, και ιδίων των της Θέμιδος... η διά παντός τρόπου πίεσις της συνειδήσεως των δικαστών, η διαστροφή των νόμων, ταύτα, και άλλα εις εν μόνο απέβλεπον, εις την σύμπτυξιν πάσης δυνάμεως εις χείρας της εξουσίας και την δι' αυτής παγίωσιν κυβερνήσεως πανισχύρου και διαρκούς. (...)

Η ποιούσα, εξ άλλου, κοινωνική εξέλιξις ενίσχυε το φιλελεύθερον και δημοκρατικόν πνεύμα, ούτως ώστε οι απολυταρχικαί τάσεις να μην είναι ανεκταί και να υπονομεύεται τουναντίον διά συνεχούς δράσεως η βασιλεία του Όθωνος. Βοηθούσης δε και της αναμίξεως των αντιπροσώπων των Προστατίδων Δυνάμεων εις την πολιτικής ζωής της χώρας, η οποία δεν έπαυε κατά τα έτη της απολυταρχίας και της συνταγματικής μοναρχίας, η θέσις του Όθωνος κατέστη τόσον επισφαλής, ώστε ευκόλως ανετράπη δι' επαναστάσεως, μολονότι όπως φαίνεται, δεν ημφεσβητούντο ωρισμένοι αρεταί του και ανεγνωρίζετο η ταύτισις της ηγεμονικής του φιλοδοξίας προς τα εθνικά ιδανικά της εποχής εκείνης.

Α. Σβώλος, Τα ελληνικά Συντάγματα, 1822- 1952